

Nyugatplusz

IX. évfolyam 3. szám

ALAPÍTÓK: RAFFAI FERENC, SZABÓ ZOLTÁN ATTILA (FŐSZERKESZTŐ)
FŐVÉDNÖK: KONYÁRI JÁNOS 1951–2017

újnyugat

IRODALMI KÖR

Nico Vassilakis, André Robèr, Fátima Queiroz, Serse Luigetti műveivel

VÖRÖS ISTVÁN: Vakok mögött • ZALABA ZSUZSA: Fényverés • BOZÓK FERENC: Szivarozó magyar költők • PETŐCZ ANDRÁS: Kánikulában, halk lombok alatt (a Jelenlét ürügyén) • BÍRÓ JÓZSEF: Napra nap • ZILAHY NONO: Fantazmagóriás Hortobágy • HEKL KRISZTINA: Rubik • AGÓCS SÁNDOR: Beteg világ • FILIP TAMÁS: Megtörténik • KÓBOR ADRIÁNA: Betonkrisztus • Z. NÉMETH ISTVÁN: Mégis • CSONTOS MÁRTA: Képzavar a retina mögött • DRASKÓCZI ÁGNES: Szomorkás

VARGA IMRE

Kora
reggel

Kinti teázás.
Vadgalamb bűg a fáról:
menj meditálni!

A NyugatPlusz megjelenését támogatta

nka

GROSCH PÉTER: WAVES

Ára: 950 Ft

Nyugatplusz

Kiemelt terjesztési pontjaink

A **Nyugatplusz** irodalmi folyóirat az ország számos pontján, könyvtárakban, tanintézményekben, könyvesboltokban, kávéházakban, antikváriumokban, irodalmi esteken, koncerteken megvásárolható, fellapozható. Része a **Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK)** gazdag kínálatának is. Természetesen a lapot előfizetni is van lehetőség a kiadó e-mail címén: erefbt@gmail.com.

Néhányan azon boltok, kultúraterjesztő bázisok közül, amelyek a Nyugat Plusz kiemelt – egyre bővülő – terjesztői pontjai közé tartoznak 2021 szeptemberétől:

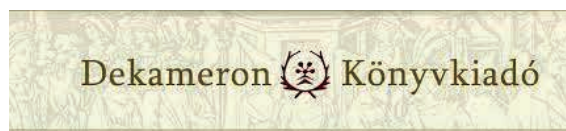
Budapest, V. Károlyi utca 17.
Budapest, XIII. Victor Hugo u. 9.
Pécs 7622, Universitas u. 2/A.
(Tudásközpont, mélyföldszint)

Budapest, V. Markó u. 25.

Budapest, VI. Andrásy út 45.

Dekameron és Könyvmoly Antikvárium, Szeged

Szeged, Vitéz u. 13.

Szeged, Gogol u. 6.

Budapest, V.
Múzeum körút 7. fszt. 2. (az Astoriánál)

Lakitelek, Felsőalpár 3.

Budapest, XI. Ménesi út 65.

1111 Budapest, Bartók Béla út 36.

Pilisvörösvár, Fő u. 127.

EZERJÓ

Kávézunk Collinsszal (Bali Anikó)
Nyáresti dal (Z. Németh István)
Vakok mögött (Vörös István)
Fényverés/A forrás tükrében (Zalaba Zsuzsa)
Jóga inverz időben (Bolemant László)

ESSZÉ

Szivarozó magyar költők (Bozók Ferenc)

SZABADJÁTÉK

Kánikulában, halk lombok alatt (Petőcz András)
Galatea Pygmalionhoz/Galatea kérése/Galatea
útmutatása (Korda Zsuzsa)
Öt perc (Hajnal Éva)
Tied volt a világ/Beney Zsuzsa emlékének/
Emlékfoszlányok (Szepesi Jolán-Jolka)
Séta (Bereczk Imola)

ÁRNY-JÁTÉK

A fák kapcsolása (Bolemant László)
Napra nap (Bíró József)

KILÁTÓ

Pour/Beuys (André Robèr)
Fantazmagóriás Hortobágy (Zilahi Nono)
Útközben (Jáchym Topol – Varga Imre fordításában)
Nico Vassilakis, Fátima Queiroz, Serse Luigetti vizuális
költeményei

MESEBESZÉD

Nagyanyád nem mesélt róla? (Fehér Kinga)
Rubik (Hekl Krisztina)
Szerelmes átfarmálás (Vörös István)

4 Hajnaltól éjszakáig (Filip Tamás)
Szörnyű gyönyörűség (Agócs Sándor)
csaj (Horváth Gábor Miklós)

VADNYUGAT

25

Beteg világ/Korhadt fába... (Agócs Sándor)
Körök/Metamorfózis/Mégis (Z. Németh István)
7 Megtörténik (Filip Tamás)
Orgona/Ragyogás (Lencsés Károly)
10 módszeresen dúdolgatok/a Ponte Vecchiön kalapálok
(Debreczeny György)
Szökés (Novák Valentin)
Feljegyzés egy taktikai útmutatóhoz (Csontos Márta)
A pohár alján (Ternyila Pál)
Betonkrisztus (Kóbor Adriána)
Láncolat/Törölt vonal (Szauer Ágoston)
Elég (Horváth Margit)

15 MANÉZS

33

Képzavar a retina mögött (Csontos Márta)
maradék (Horváth Gábor Miklós)
Ars poetica helyett (Saitos Lajos)
17 Elkövetés (Juhász Zsuzsanna)
Az EGO monológja/Ágrólszakadt (Molnár József)
Filadelfia (Horváth Margit)
Az élet automatája (Ternyila Pál)
Szomorkás (Draskóczy Ágnes)
(Morkuszt Tamás)

22 LÁTÓTÉR

36

de Pédery-Hunt Dóra: „A lényeg a látszat alatt
húzódik...” (Dancs Rózsa)
Mindegyik egy regény (Szilágyi József)

Nyugatplusz 32.

Független szépirodalmi folyóirat

IX. évfolyam 3. szám • 2021 Ősz

Fővédnök: Konyári János 1951-2017

Alapító-főszerkesztő:

Szabó Zoltán Attila

Alapító-lapigazgató: Raffai Ferenc

Művészeti vezető: Kovács Gábor

Olvasószerkesztő: Lengyel Mária

Grafika: Kisteleki Dóra

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

Petőcz András (elnök), Bolemant László,

Kálloy Molnár Péter

Szerkesztőségi e-mail (írásművek

küldése): happycaroffice@gmail.com

Szerkesztőségi e-mail (lappal

kapcsolatos információk):

nyugatplusz2012@gmail.com

Külön köszönet Miske Emőnek és

Gulyás Györgynek.

Felelős kiadó: EREF Hírügynökségi,

Szolgáltató és Kereskedelmi Betéti

Társaság (1103 Budapest, Noszlopy

utca 52. I/3.)

Kapcsolat: ereftb@gmail.com

A Nyugat Ma első száma 2010. október

23-án jelent meg. © Szabó Zoltán Attila

Az Újnyugat Irodalmi Kör alapítása:

2012. november 12.

Nyomdai munkák: Tama Solutions Kft.

Terjesztés: Lapker Zrt. (1097 Budapest,
Táblás u. 32.)

Kiemelt terjesztési pontok: Lapker Zrt.
országos hálózata, Írók Boltja.

Az áruhelyek részletesen
megtalálhatók a lap Facebook-oldalán.

Előfizetéssel és terjesztéssel

kapcsolatos egyéb információ:

nyugatplusz2012@gmail.com

HU ISSN 2064-2458

A Nyugatplusz következő száma

2021 novemberében jelenik meg.

Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. A folyóiratban megjelentetett művek csak a szerző, illetve a kiadó írásbeli engedélyével sokszorosíthatóak. Ez a nyilatkozat a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 36. § (2) bekezdésében foglaltak szerint tiltó nyilatkozatnak minősül.

BALI ANIKÓ

Kávézunk Collinsszal

*Billy Collins: Az olvasó arcképe egy tányér müzslivel
című versére válaszol*

Bevallom, reggel egyáltalán nem vagyok kedves.
Pontosan tudod, régóta ismersz.
Türelemmel nézed,
ahogy papucsban slattyogok,
míg kotyog a kávéfőző,
nem szólsz hozzám.
Tudod, hogy morcos volnék.

Aztán leülünk az asztalomhoz.
Minden reggel* velem szemben ülsz,
a napfény a reggeli kellékeire esik*
a porceláncsésze íves oldalára a jobb kezemben,
egy bonbonos kristálytálra,
ami a te gyümölcsöstálkádra* hasonlít –,
rád, aki valójában csak ezekben a sorokban vagy jelen,
és rám, ahogy hunyorogva figyelek.

Nem szereted a kávé, ezért nem kínállak,
a teát szereted, tudom,
sokszor mondtad már, jól van!
Az ablakon keresztül nézel át rajtam,
a kertet figyeled, a madarakat,
egy fa mögött elvonuló felhőt.*
Tudom, hogy titokban jegyzetelni szoktál,
ha meglibbenti a szél az ajtót.
Az sem zavar igazán, hogy amíg a kávémat iszom,
az újságod mögé bújsz és híreket olvasol.

Ilyenkor kihasználom az időt:
föléd hajolok,
a gondolataidat fürkészem,
a kezedet figyelem,
hallgatom, ahogy serceg a ceruza a papíron.
Aztán felnézel.
Mondanék valamit,
de te megelőzől, mint mindig,*
Látod, megint langyosra húlt kezemben a kávé,
és tejszíntől csöpög a kiskanál.*

*A jelölt sortöredékek Billy Collins Az olvasó arcképe egy tányér müzslivel című verséből származnak.

KISTELEKI DÓRA illusztrációja

Z. NÉMETH ISTVÁN

Nyáresti dal

A dinnye magjai
vérpíros mezőkről
szerteszaladnak,
akár a vadlovak
– bár lenne paplana:
tejszínes fényködöt
álmodik magára
a lusta alkonyat.

Feljebb a csillagok
fényszálat legelnek,
idejüknek óriás
malma lassan őről
– akár a vadlovak,
szerteszaladnak
a dinnye magjai
vérpíros mezőkről.

Tejillatú esten
roppan a hold héja,
néhány múltba révedt
lepke összerezzen
– angyal ül a felhőn,
megszállja az ihlet,
felhangolja lantját,
hogyan zenét szerezzen.

Távoli tájakon
rebben egy szempilla,
könnyecseppel adózik
a szép esti dalnak
– vérpíros mezőkről,
akár a vadlovak,
a dinnye magjai
szerteszaladnak.

ZALABA ZSUZSA

Fényverés

amolyan sivatag és homokszemeket táncoltató szél
na meg egy korty víz a madár csőrében
amolyan tenger és visszatartott lélegzet
na meg a partok fehér és fekete között

VÖRÖS ISTVÁN

Vakok mögött

A vakok intézete középiskola
mellett van, mikor arra bicikliztem,
alighanem szünetben értem oda,
hogyan mindenki diák, abban a hitben

hajtottam át köztük, persze vigyázva,
csak hogy meghallottam a furcsa kopogást,
hogyan a vak sétálóknak a bot magyarázza,
merre visz az út, és merre a járda,

akkor én már nem láttam senki más,
magával ragadott a megértés-varázs,
egy pillanatig én is a hangokkal mentem,

kinyílt egy más látás egy más lélekben,
a tudásuktól kértem segítséget,
hogyan ami nem látható, olyat is megértsek.

KISTELEKI DÓRA illusztrációja

ZALABA ZSUZSA

A forrás tükrében

örök húrok pengetésének bűvöletében zizegnek szemcsék
 kristályszemek kagylóhéjakba csusszanó álmok szunnyadnak évezredek s ki kivel találkozik
 lepke leszel-e
 szárny mögé rejtőző
 véres égálja
 agancsra fűződő
 hínárok táncában leszel-e örökre hunyó
 elbújjak-e a végtelenben
 legyek-e a sose felbukkanó
 üvegfalakra csókolt leheletemben kedvét leli ki arra megy
 áldást és átkot rikolt a kakasbegy
 megtért vándor védőpajzsán hárfáznak égi kezek
 mozdulatlanságában a mindenséget járja meg
 mire megvirrad
 hamuba szórja szirmait
 tükörbe néz
 sziromba szórja hamvait

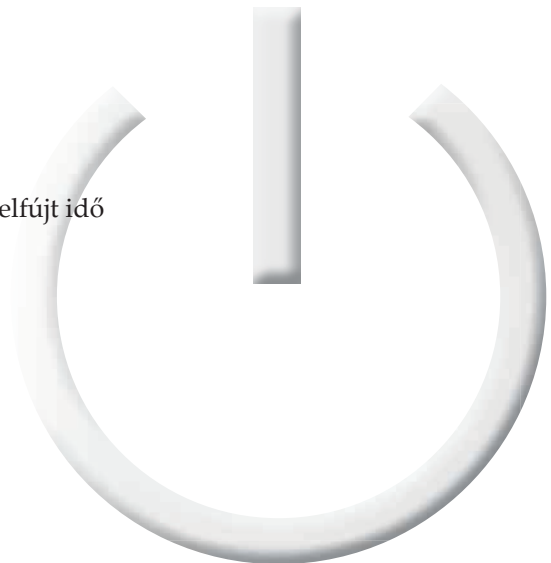
MISKE EMŐ: Haiku kép VIII.

BOLEMANT LÁSZLÓ

2021 – 1202

Jóga inverz időben

Szimmetrikus idő
 Tükördátum
 Azonos világaink kifordított mása
 Arcok – szemből:
 Nincs kopasz fejtető
 Ósz karika
 Barna sáv
 Kifehéredett igyekezet
 Elfelejtett hullámok
 Buborékkal felfújt idő
 Csak önfeledt lét
 A kitartott lélegzet
 Halk áramlása
 A zárt
 Hörgők
 Között
 Csak a pránára figyelek
 És a választott fókuszpontra
 A homlokomon

BOZÓK FERENC

Szivarozó magyar költők

Nem tudom, hogy a mai szigorú szabályozást ismerve, szabad-e még egyáltalán füstöl-
gésről, dohányipari termékekről, pipázásról, szivarozásról írni, mesélni, s hogy illendő-
egy-egy korszak művészetét, világlátását kapcsolatba hozni olyan métellyel, mint a do-
hányzás. Szégyen, nem szégyen, mégis előhozakodom a témával.

Hazánkban a dohányzás élvezetének tekinte-
tében a pipázás egyeduralma, később hegemo-
niája mellett az 1830-as években a nagy szivar-
gyártó cégek kiépülése (Fuchs, Phillips és Comp.
stb.) nyomán megjelenik a pipa „kistestvére”, a
pipahasználtnál technikailag jóval egyszerűbb,
praktikusabb szivar. 1851-ig a dohánytermesz-
tés és -kereskedelem, így a szivargyártás is egyé-
ni vállalkozók természetesi és értékesítési bizni-
sze volt. Medecz József és Künig József voltak
ennek úttörői nálunk. 1851-ben azonban császá-
ri rendelettel centralizált állami monopóliummá
vált (Magyar Királyi Dohányjövédék).

A pipa mint attribútum (például Sherlock
Holmes, nálunk legkivált Mikszáth) mellett
lassan a szivarozás is megjelent a kultúrában.
(Később majd Sigmund Freud, Churchill vagy
Columbo hadnagy volt ennek jeles ikonja). A
magyar „szivar” szó Vörösmarty Mihály nyel-
vi leleménye, mely vetélkedett, majd kiszorítot-
ta a közhasználatból az addig idegenül hang-
zó, nehezen honosodó „cigarro” és a magyaros

és ismert, ám félreértelmezhető „szipa” szava-
kat. (Vörösmarty azzal indokolja kifejezésének
létjogosultságát, hogy a „szipa” kifejezést eled-
dig a boszorkány vagy vén banya szinonimája-
ként használták. /Figyelmező, 1837. II. félév, 7.
szám/ Ezt a szót Csokonai Vitéz Mihály is le-
írta a *Parasztdalban*, azonos értelemben. Ezzel
megegyező jelentésű és valamelyest még ma is
használatos a szótoldás által hosszabbított „szip-
irtyó” is.)

A 19. század közepén a pipázással párhuzam-
osan már a szivar kifejezés és a szivarozás is
felbukkan a magyar költészetben, ekkorra a Vö-
rösmarty által kreált szó nyelvünkbe természe-
tes könnyedséggel épült be. Arany János említi
a szivart *Az új magyar költő* című paródiájában,
Tomba Mihály pedig az *Ebéd utánban* kávé és
szivart együtt említ. Vajda János délutáni kor-
zózáshoz elmaradhatatlannak tekinti azt, és az
úriembereknek a szemükön hordott csíptetőjét,
más szóval a cvikkert (*A sétatárgyversenyben*). Re-
viczky Gyula pedig *A szűnyog* című versében azt

reméli, hogy a szivar füstjével elúszhatók a hivatlan, csipős vérszívók.

Köztudott, hogy Petőfi múzsa és hitvese, Szendrey Júlia korához képest igen modern és fiús hölgy volt, George Sandot olvasott, nadrágban járt, rövid frizurát hordott és szivarozott. Petőfi költészetében is feltűnik a szivar: szerelmi izgatottságában és zavarában a szájába a tüzes végét teszi a költő, és azt várja, hogy imádottja enyhítse, gyógyítsa csókjával az így szerzett égési sebet (*Amióta szerelembe*).

Juhász Gyula nincs elragadtatva a magyar gyártású szivaroktól, melyek szerinte rosszul szelődő, kellemetlen szagú, rossz jószágok. Mintha Ady-allúzió lenne – bár nem gyanakszom direkt hatásra – („*Fusson, akinek nincs bora*”) ez a szivarra vonatkozó Juhász Gyula-sor: „*Fusson, akinek orra van.*” (*Magyar szivar vége*) Mintha nem is élvezetből, hanem aszketikus önsanyargatásból szívta volna – mert *A nábob és a költő* című versében a gazdag embernek sem ízlik a szivar, pedig nyilván neki telne drága, minőségi szivarra. Szintúgy olcsó és rossz szivart említ a *Háborús emlékek*ben is.

A kortársak, majd az irodalmi emlékezet által parfümös, orchideás vagy „parfümös” költőnek nevezett Somlyó Zoltánnak nemcsak az illatszerrekre, hanem a dohányfüstre is volt figyelme. Talán ő a magyar líra „legaromásabb” költője. Számos szivaros és cigaretta verse van: „*Jövel szivar, te szájam barna hídja, te híd magam és enmagam között*” (*Megbeszélések az Istennel XII.*) *Halál a pap borában* című versében figyelemre méltó a vasúti fülkében szivarozó pap szivarjának természetes megfigyelése, nem hagyva figyelmen kívül esztétikai hibáját sem: „*pettyes szivarját mélyen szuszogva szítta*”. Somlyó szerette a pettyes szivarokat, mert a *Csendes versben* szintén említi: „*Ebéd után félbarna kapuciner, lazt is ízetlen szörpölöm, hamar. / S már az sem fontos hogy préselt és pöttyös/ legyen mellette a Kuba-szivar.*”

A pettyes szivar jelensége nemcsak költészetünkben, hanem klasszikus prózánkban is feltűnik. Pettyes szivart említ Jókai Mór is *A fekete vérben*: „*Simon báró, az íróasztala kis fiókjából elővett egy világos, pettyes szivart.*” Világirodalmi példát is találhatunk: „*Wilde is némán ült, szürcsölte a kávéját és finoman szította a pettyes szivarját.*” *Eredetiben*: „*Wilde was silent, sipping his coffee, puffing gently at his dappled cigar.*” (Raymond Chandler: *Hosszú álom*)

Mitől pettyesek esetenként a szivarok? Erre vonatkozólag az alábbi idézetet találtam a Hat-

sek Adolf által szerkesztett korabeli Dohányárusok Közlönye című újságban, a *Mit szívjunk?* című cikkben, egy bizonyos Dr. Krull tollából: „*Vannak szivarzók, kik éppen a hibás borítéklevelekért rajonganak. Mennyien szeretik például a pettyes szivarokat, pedig ez egy betegsége a dohánylevélnek, melyet még növéseben, zöld állapotában kapott. A dohányértők jól tudják, hogy e pettyeket jégverés okozta. Minden ily folt egy-egy jég szemnek helyét jelzi, ahol a dohánylevél hamarabb elszáradva, kevesebb nikotin tartalmú. A laikus azt hiszi, hogy az ily beteg levél jobb és azt veszi. Szemnek is nagy szerepe van a dohányélvezésnél.*” (Dohányárusok Közlönye, 1894. január 10.)

A pettyes szivarokat kedvelő Somlyónak még a rossz versei is annyira izgatják a szívem, mint a füstszűrőtlen cigaretták vagy a silányabb szivarok, mert nemcsak a mentholos/vanília/ orchideás, finom Somlyó Zoltán-versek ízlenek, hanem a füstszűrőtlen, erősebb, barbárabb ízűek is. Némely versei úgy hatnak rám, mint a kapadohányból kézzel sodort cigaretták, melyek helyenként jó erősek, helyenként lágyabbak, olykor pedig az egyenetlen tömés miatt kifejezetten „lukat szívok” füst helyett. Az erős dohányos Kosztolányi Dezső édes és fanyar fűszereknek nevezte a Somlyó-verseket. A talán legismertebb Kosztolányi-versben, a *Hajnali részegségben* a nikotin és a kávé korántsem a reggeli bársonyos remény, hanem az éjszakai aludni képtelenség nyugtalanító metaforája, a nap során elszívott negyven szál cigarettával és a költői alkotói tevékenység lázas izgalmával. De a napi negyven szál cigaretta mellett Kosztolányi a szivarozás szenvedélyének is hódolt: „*Most kávé kellene. Píllés és enyhe kávézás egy nyugalmas, fekete szivar.*” (*Reggeli áldás*) *A Naenia*, az *Áldott szegénység* és számos más szivarfüstös verse is említhető.

Olvasom Somlyó Zoltán 1909 novemberében Szegeden megfogalmazott *Verseim elé* című írását, s máris élelem tolaokzik a dohányos hasonlat saját verseiről: „*nagyon sok megalázást és fájdalmat fogyasztottam, amíg a révbe értek és okosan élők békeszivarjainak kék füstje sima kígyókként falta a fejemet*”. *Álomszekér* című versében a zöld alkohol (véltetőleg abszint) és a kék füsttel bódító szivar csak kellékek ahhoz a bódító élményhez, melyet a költő számára szerelme, Mea, a versben „illatos kelyhű virág” csábító és mérgező aromája jelent.

Érdekes, hogy a szivar fodros füstjének színe a költői víziókban szivaronként és költőnként el-

térő lehet. Az említett Somlyó-versben a szivarfüst színe kék, Tóth Árpád is így ír az *Erdő* című versében: „S tűnődésem is úgy leng, illatos füstje a létnek/Mint a napfényben a szivarfüst/Kedves, kék karikáival.” Kosztolányi is kék szivarfüstöt említ *A repülőben*: „És bűn-e ez a nyugalom,/kéken füstölgő/szivarom?” Juhász Gyula viszont a *Melankólia* című versében szököknek írja le a szivarfüstöt. (Vitathatatlan a költő fogékonysága és különös érzékenysége mindenre, ami szókeség, legyen az Anna haja, nyári rét vagy közönséges szivarfüst.) Ám olyan verse is van, melyben ő is kéknek látja a szivar füstjét: „Mint kocsmá asztalán a munkás, hogyha végre/Szivarra gyújt szegény s ringatja füstje kékje.” (Műzsám, kibem hiszek)

A szivar nemcsak állandó útitársként jelenik meg a Somlyó-lírában, de a tűnékeny élet metaforájává is válik a *Séta* című versben: „S egy nap eltűnik majd a sétatér/Szivar kialszik... séta véget ér.” Ugyanez az elmúlás-metafora jelenik meg Ady Endrénéél is, *A kezek bábjában*: „Várjatok: A szivarom ég./Elalszik mindjárt, nemsokára.” vagy Juhász Gyulánál a *Móra Ferencnek* című versben: „Mint a szivarod füstje, tűnik/Az élet és mind a betűid.” Kosztolányinál szintén: „Milyen lesz a halál, (...)Lehet, hogy semmi lesz,/egy sárga délután/ elalszik szivarom.” (Délutáni elmélkedés) A parázsló szivar tehát számos költő képzetében az elmúlást asszociálja (egymás hatásától szinte biztosan függetlenül), míg a közismert Karády Katalin-slágerben a „hamvadó cigarettavég” a szerelmi kapcsolat végét jelenti. József Attila nem volt szivarozó költő, de nyilván kipróbálta: „volt fogam közt már szivar”. (Az oroszlán idézése)

A második világháborúig a szivarozás szorosan kapcsolódott a mindennapi férfivilághoz, főként a kávéházi kultúrához. Erről számos Kosztolányi- vagy Somlyó-vers tanúskodik, de Juhász Gyula is említi a kávéházi szivarozást *A kávéházi bánat*, Tóth Árpád az *Elkopik az ember* című versében, és számos egyéb példa is hozható. A második világháború után azonban sajnálatosan eltűntek a vendéglátóiparból és a kereskedelmi forgalomból a kávéházak és a szivarok is, mint egy letűnt, polgári vagy éppenséggel direkt burzsoá nagytőkések, illetve gyarmattartók, ültetvényesek világát idéző „csökevények”. Így aztán jóformán teljesen eltűntek a lírából is a szivart, szivarozást említő versek.

A szivarfüstös kávéházakat felváltották a cigarettafüstös eszpresszók. Maradt a Csongor nevű szivar, de a forgalmazása akadozott, és

Karády Katalin, aki a filmvászonon népszerűsítette a dohányipart

rossz minőségű dohányból, külső dohány-borítólevele alatt barna belső papírborítással gyártották, így sokan „hamis szivarnak” nevezték. (Az igazi szivarosok sosem ismerték el autentikus szivarnak a barna belső papírborítást, vagyis ha a szivar borítólevéllel és töltelékkel együtt nem száz százalékgig dohánytermék.) Pedig a fentebb említett *Csendes vers* című Somlyó-versből kiderül, hogy a háború előtt még kevésbé tehető költők számára is elérhető szokás volt kubaik és más egzotikus szivarokat beszerezni és szívni Magyarországon. Kubai szivart példának okáért Tóth Árpád is említi a *Szivadár-keringőben*.

A szocializmusban időnként felbukkantak kísérleti jelleggel új szivarok, de nem volt országos terjesztésük. Például a Pilvax nevű szivar az 1969-es őszi BNV újdonsága volt. A Csongor mellett ezt is az Egri Dohánygyár gyártotta. Valamelyest népszerűvé vált a Csongor szivar előkelőbb alternatívájaként, helyenként még a nyolcvanas években is lehetett kapni. De az egészségtelenebb és silányabb, többnyire filter nélküli cigaretták (Munkás, Terv) kaptak hírvést, s jutottak el nagyobb mennyiségben a trafikokba.

Korunkban a szivar esetenként megjelenik ugyan a dohányboltokban, de a felhozatal (egy-két fővárosi vagy nagyobb vidéki városi trafikot leszámítva) igen silány, a szivarárak pedig az átlagember pénztárcájához mérten irreálisan magasak. A rendszerváltás utáni kortárs költészetben a szivarfüst illatát még a második világháború utáni lírához képest is kevésbé érezzük, noha kitágult orrcimpákkal szimatolunk bele a mai verskötetekbe és a szépirodalmi folyóiratokba...

— Szabadjáték —

■ Kánikulában, halk lombok alatt

A vers folytatását mindenki tudja. Kánikulában, halk lombok alatt, a közeledő ősz előtt vagyunk. Elér minket ez a mostani ősz is. És elér minket az üzenete is. Az üzenet arról, hogy *egyszer majd*.

Ady szavai megmaradnak az idők végezetéig. És tudjuk, ismerjük a verse túhegynyi pontosságát. Csak ennyire pontosan szabad beszélni az elmúlásról. Ahogy Ady teszi. Csak ennyire pontosan szabad szólni a *vereségről*, ami mindenképpen bekövetkezik.

A vers, a széppróza, az alkotás képes eliminálni ezt a bizonyos vereséget? Vagy legalább valamiféle vigaszt adni abban a nagy-nagy vigasztalanságban, ami körülöleli a mindennapokat? A vigasz *reménye* van jelen abban, hogy olyan sokan írnak, alkotnak, igyekeznek „nyomot hagyni”, ha lehet. A vigasz reménye ez, valamiféle halál elleni küzdelem, örökös harc. Az élő kétségbeesett kapálódzása valami ellen, ami elkerülhetetlen. Mint a lavór vízbe esett légy: verdünk, kapálódzunk mindaddig, amíg erővel bírjuk.

A Jelenlét Kör tagjai, akik a Kodolányi Egyetemen tartott Szépirói kurzusaim hallgatói is, ugyanazt teszik, amit Ady, és amit mi mindannyian: reménykednek a vigasztalásban. Műveket hoznak létre, amely művek most nyomtatásban is megjelennek, az ércnél is maradandóbb papíron, és üzennek a jövőnek: itt vagyunk, itt voltunk, lélegeztünk, alkottunk – és elmentünk. „Éltem, és ebbe más is behalt már”, írja József Attila. Az ő szavai is ércnél maradandóbbak.

Mostani összeállításunk, amelyben Hajnal Éva, Korda Zsuzsa, Bereczk Imola, Szepesi Jolán-Jolka művei vannak jelen, szintén a kánikula, a halk lombok, valamint a halk lombok alatt elhangzó üzenet elleni vigaszkeresés részei. Olyan szerzők ők is, akikre méltán figyelhet fel majd az a kései olvasó, aki kíváncsian a XXI. század első felének magyar nyelven megírt irodalmára, fellapozza a Nyugatot, a mi Nyugatunkat, amely Nyugat segít bennünk életben tartani a kétségbeesett reményt.

Petőcz András

KORDA ZSUZSA

Galatea Pygmalionhoz

(a szobor elkészülése után 1 hónappal)

Tetszik, ahogy rám nézel,
figyellek egy ideje már,
valós a vágyad, de érintésed
tétova.

Ujjaid hegyével nap mint nap
lűktetésem keresed,
mégsem hiszel igazán
engem.

Érints meg úgy, mintha élnék,
merj kívánni magadnak,
s tekinteted burkot repeszt
rajtam.

Galatea kérese

(a szobor elkészülése után 3 hónappal)

ne csak nézz,
láss is engem,

mert már rég
az vagyok,

akinek látni
vágysz.

Galatea útmutatása

(a szobor elkészülése után 6 hónappal)

Édes Muci,
csak hordja itt nekem
a sok aranyat, drágakövet
nyakra-főre,
finom kelmékbe öltöztet,
hát mondja, Kedves,
a sok rideg kaviccsal
mire megy szegény szobor-
enmagam?
Kell az nekem, hogy drága
rongyokba tekerje elefántcsont
testemet?

Az istenektől meg nem meri kérni,
hogy hús-vér nővé változzam,
csak beszél mellé, oly férfiatlanul!

Kapja össze magát, Édes,
és jöjjön közelebb,
vegyen a karjába és
szájon át fújja belém a
lélegzetet, meglátja majd,
vad ábrándjaként
életre kelek,
és szerelmes szívének
egy életen át
hú asszonya leszek.

KISTELEKI DÓRA illusztrációja

Szabadjáték

HAJNAL ÉVA

Öt perc

Nem igaz, hogy órákon át bámultam volna
olajos tócsák színjátzó hártáját!*

Nem tudom, miért mondtad ezt rólam.
Nem igaz.
Épp csak öt percig álltam ott és azon gondolkodtam,
mi lenne, ha elnyelne a víz.
Ha elnyelne ez a sok furcsa tócsa.
Ha lépnék egyet, épp az egyik közepébe,
és az – teljes mélységében megnyílván – lehúzna az ismeretlenbe.
Mi történne?
Mit látnék?
Vannak ott mások is?
Vihetném a kutyámat?
Egyáltalán, túlélném?
Ha megérkezik a buszom és behajtok az egyik tócsába,
lehúzná azt is szőröstül-bőröstül, utasostul?
Mindössze öt perc volt.
Ezen gondolkodtam.
Csak egyet kell lépnem.
Szerintem kipróbálom.

*Részlet Can Togay (János): Nekrológ című verséből

— *Hangzó* — Megrendelhető: happycaroffice@gmail.com
ereftb@gmail.com

Nyugatplusz

SZABÓ ZOLTÁN ATTILA szerkesztésében

SZABÓ ZOLTÁN ATTILA
K.Ö.R.
KÁLLOY ÖSSZES RÖVIDÍTVE

Líra könyv   Iróni BOLTJA   ANTOLOGIA KIADÓ LAKITELEK   ANTOLOGIA

— Szabadjáték —

SZEPESI JOLÁN-JOLKA

Tied volt a világ¹

Hol húzódtak a távolság kapui
sorban, hogy bárhová bemehess,
őrr minek is állt volna,
az éjszaka csillagfényvel volt tele,
toppanó léptek szárnyain érted el a
csodafurulyát, jutalmul az aranyszőrű
Bárány követett árkon-bokron át,
a hetvennégyes troli árnyéka átsiklott
a mennyezetten minden este,
s megállt, ha sípodba belefűjtál
– a hetedik szoba kulcsát a nyakadban
hordtad, csak rajtad állt minden,
csak rajtad állt.

Beney Zsuzsa² emlékének

Nem a végső perc
a rádöbbenés ideje,
hogy itt van már közel,
– a lélek megtorpan:
kinek kezét fogja ég és föld határán?

Nevetséges lenne már a kérdés is,
a nyomorúságba belenövés kedvesebb-e
a visszavonhatatlan mögött önmagától
záródó súlyos bronzkapunál,
hol domborműves jelenetek kápráztatnak,
Vergilius énekével.

S az idő szántja a csendet, készíti a
porhanyós bölcsőt a jövőnek.

Emlékfoszlányok³

Gyermekként ami van, az természetes,
a testnek jóleső, a kézzel megfogható,
a Vasorrú bába még a Rengeteg erdőben él,
szakadó láncú hinták két saroknyi távol
– itt sebekkel borított józsefvárosi házak
guggolnak körém,
jégkristály csilingelésű fázós villamosok,
magányos, liba-zöld falaknak dőlve a szünetben,
páncél-cipővel azonos színű vért,
magam előtt tartani sose felejtem.

Szabadjáték

BERECZK IMOLA

Séta

Kiömlött a beépített szekrény egész tartalma, minden, amit hónapok óta betuszkoltak oda, hogy ne legyen szem előtt. A kis csizma azonban nem volt ott, úgyhogy átment a kamrába. Úgy emlékezett, hogy korábban ott is elrejtett mindenféle holmit, ami még jó lesz valamire. A harmadik kartonban megtalálta a balosát. Boszszankodott, miért nincs mellette a jobbos, de a következő dobozból az is előkerült. Kicsit fiús, az orra enyhén kifényesedett, de erre a szezonra jó lesz. Boldogan vitte megmutatni Eszternek.

– Ide nézz, milyen szép találtam! – forgatta jobbra-balra a megkerült csizmácskát, hogy a kislány meg tudja szemlélni. – Gyere, próbáljuk fel, hogy jó-e rád. A Balázsé volt.

Balázs a testvére kislánya volt, akit Eszter nagyon szeretett. Ha valami Balázsé volt, akkor az más elbírálás alá esett, mint egy átlagos tárgy. Ezzel szerette volna előre lezsírozni az elkerülhetetlen lábbeliváltást, most, hogy váratlanul leesett az első hó, és késésben voltak. Eszter valóban váratlan gyorsasággal a kissámlira vetette magát, és nyújtotta a harisnyás lábát, hogy belebújjon a cipzáros kis csizmába.

– Pont jó! – jelentette ki, és büszkén magasra emelte a lábát.

– Biztosan nem nyom sehol? Nem kényelmetlen, nem gyűródik fel benne a harisnya? – kérdezgette az anyja, pedig örült, hogy ilyen könnyen révbe értek, és van esély arra, hogy odaérjen a reggeli megbeszélésére. Tudta, hogy a hamarosan iskolás korú Eszter gyanút fog, és megmakacsolja magát, ha nincs egyetlen kérdés sem, így végigjátszották a szokásos kérdezz-feleleket. Minden simán ment, villámsebessen felvette a sálát és a sapkát is. Már az ajtóban álltak, amikor Eszternek eszébe jutott, hogy visszaszalad a szobába.

– Nincs meg Lilike – szögezte le, és eltűnt a gyerekszobában.

Néhány másodpercig mozdulatlanul várt az anyja, reménykedve, hogy magától megoldódik a probléma, de nem sokáig bírta cénával, és a kislány után kiabált.

– Nézd, itt van!

– Hol volt? – kérdezte Eszter, de nem jött elő, épp csak kikandikált a szobából.

– Nem én találtam meg, ő jött ide hozzám – ötlötte ki hirtelen az édesanyja a megfelelőnek tűnő választ. Már csak negyven perce volt ahhoz, hogy odaérjen a fontos találkozóra. – Gyere, vigyük le gyorsan sétálni, pisilnie kell.

Eszter szemöldöke nyomban felszaladt.

– Ez nem is Lilike, hanem Piszkos Úr. Nekem Lilike kell!

Édesanyja bánatosan konstata, hogy most már biztosan késni fog, és írt a munkahelyére, hogy ne számítsanak rá a kezdésnél. Leroskadt az ebédő egyik székére, és várt. Eszter hallhatóan nagy munkában volt a szobájában. Nyitotta, csukta a szekrényajtókat, benézett az ágy alá, és szólongatta Lilikét, hogy bújjon elő.

– Mi lenne, ha ma mégis Piszkos Urat vinnénk magunkkal vagy Hosszúfülűt? Neki erősebb a szőre, jobban bírja a hideget és a havat – kérdezte, hátha mégis jobb belátásra bírja a lányát.

– Hosszúfülűnek rövid a szőre, Anya! Biztosan fázna. Lilike kell, mert neki van ruhája is. És meg akarom mutatni neki a szép csizmát.

Újabb fél percig az édesanyja úgy csinált, mint aki szintén vadul keresgél a lakásban, aztán egyszer csak felkiáltott, hogy megkerült Lilike.

– Hozd a pórázát! Itt van Lilike – igyekezett úgy szólni, hogy közben ne remegjen a hangja, és minél határozottabban hangozzon.

A kislány érzékelte, hogy megváltozott a hangneme, és lassan nincs több kifogás az indulásra. Iparkodnia kell.

– Hozom – válaszolta, de megint csak eltelt néhány perc anélkül, hogy bármi történt volna.

– Na jó, elég, Lilike sem akarhatja, hogy elkéssek, ne legyen munkám, és ne tudjak enni-valót venni mindannyiuknak! – fakadt ki az édesanyja.

Ezúttal Eszter előkerült, kivette édesanyja kezéből a képzeletbeli kiskutyát, rácsatolta a láthatatlan pórázát, a kabátja zsebébe vágta, és hatalmas lépésekkel elindult a lépcsőház felé. Leérték a nagykapuhoz, szaladt ki a hóba, végig az utcán. A következő sarkon meglátta az idős bácsit, akit a közért előtt szoktak lát-

Izabadjáték

ni pénzt gyűjteni. Most lassan sétált, guruló cekkerét húzta nagy nehézséggel maga után. A táskára további nylonzacskóba gyömöszölt pakkot kötözött szorosán. Meglátta a felé szaladó kislányt, a cekkert elrángatta az útból, maga is igyekezett félreállni, és ócska bakancsával belelépett az oldalt felhalmozott latyakba. Eszter vadul elviharzott mellette.

– Bocsánat – kiáltotta Eszter, de oda sem nézett.

– Szervusz, Csillagom! – válaszolt neki a bácsi, és próbálta a nagy csomagot a járdára viszszaigazítani.

– Elnézést kérek, nem akartunk udvariatlanok lenni, segíthetek? Sietni tetszik? – kérdezte Eszter édesanyja, aki lányától jócskán lemaradva érkezett.

– Nem sietek sehova, sétálok. Minden reggel egy órát. A hó miatt nem tudok a szokásos útvonalamon menni.

Erre a mondatra Eszter visszafordult, és tágira vált szemmel nézett a bácsira.

– A kutya miatt tetszik sétálni? – kérdezte a kislány.

– Igen. Artúrt akkor is mindennap le kell hozni, ha már nincs velem.

– Artúr tetszik Lilikének – jelentette ki Eszter, benyúlt a zsebébe, kinyitotta az ökölbe szorított öklét, és megmutatta az üres tenyerét a bácsinak.

– Lilike nagyon aranyos, Csillagom. Jó, hogy van ruhája is ebben a hidegben.

Eszter diadalittas arccal nézett az édesanyjára, és ebben a pillanatban észrevette a bácsi latyakban ázó ócska bakancsát.

– Bácsi, hozunk neked is egy új csizmát, hogy Artúrral sétálj. De csak holnap, mert anyának dolgoznia kell, hogy legyen ennivalónk – haddarta, és fényes orrú, fiús csizmájában futva eltűnt a sarkon.

BOLEMANT LÁSZLÓ

2021 – 1202

A fák kapcsolása

Az erdő – ezernyi kommunikációs huzal
Szélfogó szőtte.

Már lüktet. Pulzál.

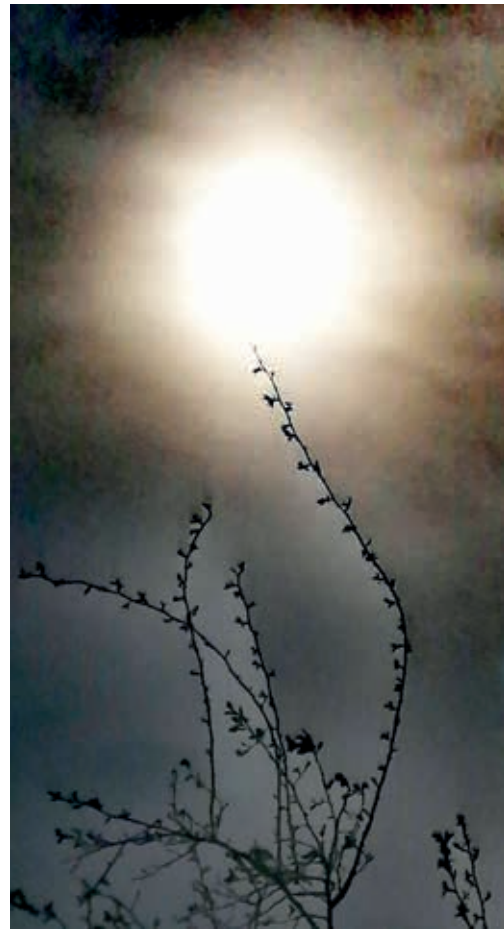
A lombtéri rezgések halk hullámvásba vegyülnek.
Az amplitúdók értékeihez behúzott segédvonalak,
Mint hidak pillérei – a merev fatörzsek.

A földben illatok, gombaspórák, hajszálgökökerek
Üvegszálás információátvittele.

A szomszédos fák egymásba nőtt gyökerein átadott
Tápanyag vagy vészhelyzeti jelzések.

Lombok illeszkedése, lassú egymásba fonódása.
A lombszönyeg, mint fényszűrő réteg.

A fák gyökereinek halk,
Összetéveszthetetlen kattogása
A szomszédos csöndjében.

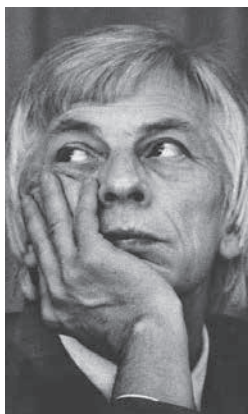

ZALABA Zsuzsa fotográfája

BÍRÓ JÓZSEF

Napra nap

részlet

(- emlékezés Nagy Lászlóra -)

:
 hallhatom ugyanis visszazeng
 verset deklamál tündérbűvölőt
 :
 aranyvesszővel rajzol tükörre
 emberarcú embert teremtőt
 :
 i gé ző
 hol na pot

(- emlékezés Latinovits Zoltánra -)

:
 eleinte köszönésig mindössze
 aztán óhatatlanul megtörténik
 :
 gyufaláng perzsel szívverést
 csillagtalan csendről álmódó
 :
 tü kör szi lán kok
 ta ka rás ban

(- emlékezés Berek Katalinra -)

:
 valahány nagy pohár frissítő
 után tisztelettudó főhajítás
 :
 lépcsőfordulónyi alig érintő
 oldalazással is reménytelen
 :
 leg kö ze lebb
 föl csil lan hat

(- emlékezés Csoóri Sándorra -)

:
 néhányszori biztatásod vidéki
 életidőmben megváltással felérő
 :
 angyalszárnyak érintése immár'
 hátalaten gondolhatom törődés
 :
 kri zan tém
 fe hér lik

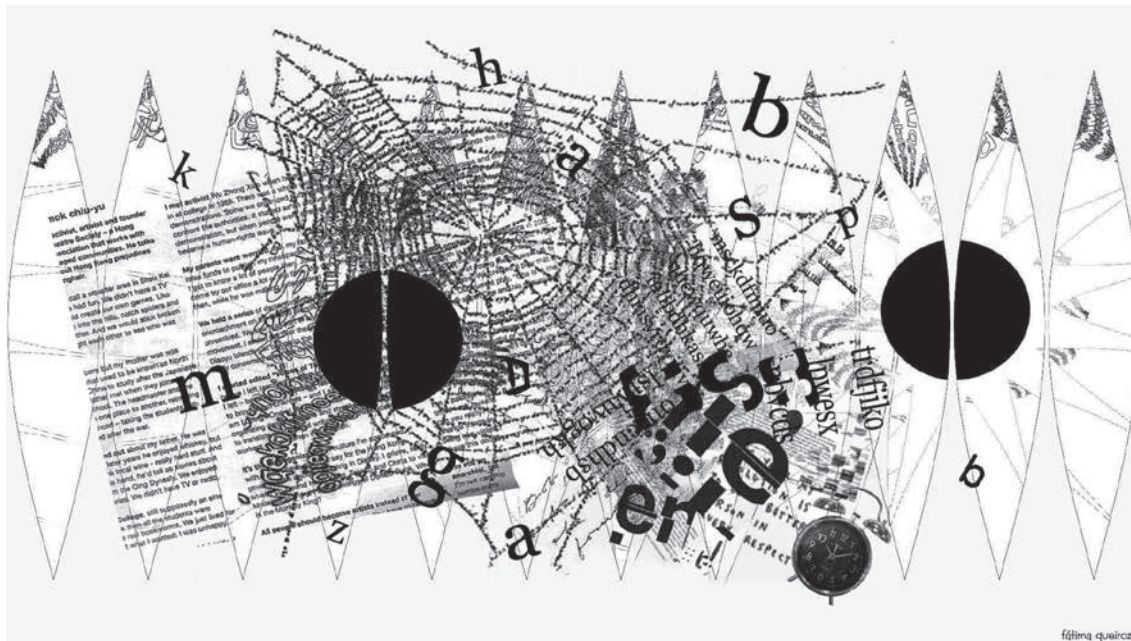
NICO VASSILAKIS vizuális költeménye

■ ANDRÉ ROBÈR: POUR/BEUYS (AOÛT/2021)

FÁTIMA QUEIROZ vizuális költeménye

■ ZILAHÍ NONO: FANTAZMAGÓRIÁS HORTOBÁGY

■ SERSE LUIGETTI vizuális költeménye

JÁCHYM TOPOL
Útközben

Két kicsiny madár ághegyre ült
akár az őskorban.
A vér is ugyanolyan
de egykor tán sűrűbb volt. Egy rács-kalitban
a fejünk felett egy izzólámpa a pakkjainkra lesett.
Onnan föntről a pókhálók közül.
Csak ez járt a fejemben.
A csarnokban újságok röplapok virágok
konyhai kacatok kendők egy kurva és én
majd az útitársaim közt felismertem a sátánt
egy férfit akart meggyilkolni aki nem tudta hova menjen
és képtelen volt elrejtőzni a hulladékos kosarak közt
vagy a bodzabokorban.
Lassan megkedveltem a pókot s tudtam
végzi a dolgát egyre.
A bárban egy parajos pizza felett mindent elmondtam
a világ leggyönyörűbb nőjének ami bennem
rejtezett és a fejemben egy ütőér amely összeköt
a világmindenséggel majdnem megrepedt.
A nő mosolygott mert ismerte az életet
tudta mit miért tesz: így megy ez.
A falakon énekesek színészek bokszolók portréi
párat ismertem.
Halvány mosoly csillogott arcukon a fényben
és künn fel-alá járkáltak a többiek.
Ha felnyitnám a tenyerem fényel
telne meg – de ezt most nem akartam.
Megöleltem a derekát gyengéd voltam.
Tapogattuk egymást. Minden rosszat elmondtam
magamról majd vigyorogtam. Ácsorogtunk.
Ott az üvegfal mögött. Olyan titokzatos volt minden.

Gágyor Péter fordítása

ZALABA ZSUZSA fotográfiája

SZABÓ ZOLTÁN ATTILA
TABLÓ
INTERJÚK

ANTOLÓGIA KIADÓ
LAKITELEK

FEHÉR KINGA

Nagyanyád nem mesélt róla?

Csendben ülünk, és kapásra várunk. A közös hétvégi horgászat szinte mindig valami csodálatos belső utazás kezdete.

– Menjünk odébb, sok a szúnyog – mondja, és botjával a hóna alatt megindul a nádas felé.

Némán követem. Szinte ugyanúgy lépünk. Nem zavarjuk fel a partot. Elhelyezkedünk, és bámuljuk a víz felszínét. Rágyújt. Én egy kódrabbal játszom, amit útközben vettem fel.

– Tudod, mi az? – kérdi. Rázom a fejem. Átadom neki, és amíg végigszívja a cigarettáját, a követ kezében ide-oda forgatva, valami egész más morfondírozik. – Sokáig én sem tudtam – folytatja, és érzem, hogy ma is mesélni fog. Olyan a tekintete, mint egy barlang sötét mélye. Sosem tudom, mi rejtezik benne, de a kíváncsiságom erősebb, mint a félelem.

– Amikor otthon bejelentettem, hogy mégsem leszek pap, apám ki akart tagadni. Retentő mérges volt. Hogyhogy miért? Egy lány miatt. Egy kígyóbűvölő miatt. Ne nevesz már, mondom, hogy az volt. Egy vándorcirkusz a faluban ragadt, mert lebetegedett a kocsisuk. Persze a lány aztán ment velük tovább, én meg ott maradtam összetört szívvel, félig kitagadva, állás nélkül. Azt mondták, a munkaügyisek adnak majd pozíciót valahol, csak be kell menjek a hivatalba. Be is mentem, de azt mondták, lassan megy, mert történt egy kis baleset, leejtették az írógépet, így csak kézzel tudtak jegyzésbe venni.

Kitöltöttem a lapokat, és vártam, mit ajánlanak majd. Teológusként nem sok reményem

volt. Majd pár nap múlva hívnak a Földtani Intézetből, hogy fölvétel van, és engem választottak főmunkatársnak. Ó, mekkora öröm volt! Nem értettem, minek nekik pap, de hát a szolgálat az szolgálat – szeretem, ahogy mesélés közben mosolyogni kezd, egész arca ragyog, és szinte magával repít az élményeibe. Már egész a hóna alá húzódok, úgy lehűlt a levegő.

– Sok-sok éven át voltam ott hivatalnok, akkor kerültem ide is tanulmányozni a Badacsonyt. No, akkor derült ki, hogy ezek bizony geológust kerestek. Félrenézték a kartonomat. A teológust geológusnak olvashatták. Egyetlen betű eltérés micsoda különbséget rejt. Elkezdtem hát tanulmányozni a hegyet, a magmás kőzetet... És fiam, biz'Isten közelebb kerültem a mennybéli atyához, mint valaha. A bazalt kiömlési vulkanikus kőzet. Így tanultuk. És tudtam, hogy a föld fundamentumáról tanulni közelebb hoz a teremtőhöz. Tudod, átvitt értelemben én is kiömlött vulkanikus kőzet vagyok, ami szürke bazaltdarabkává szikkadt. Hogyhogy nem érted? Mindegy.

Igy maradtam agglegény. Így maradtam a lelkem mélyén mégis pap. Nagyanyád nem mesélt róla? Akkor sokat járt ide hozzám ő is az udvarlójával. Igen, a nagyapáddal. Kár, hogy nincs már. Tavaly még ő is jött, emlékszel? Neki is meséltem a bazaltról. Sőt, neki még a siklókról, a kígyókról is...

– No fiam, lesd a vizet, jöhetne már az a hal... – megigazította rajtunk a közös takarót, de nem adta vissza a követ.

TÖRZSASZTAL SZABÓ ZOLTÁN ATTILÁVAL
WEB TV & CULT

Nyugatplusz

HEKL KRISZTINA

Rubik

Soha nem tudta kirakni a Rubik-kocka összes oldalát, csak egyenként a színeket, meséli a velem szemközt ülő nő a férfinak. A tévében persze vannak műsorok, ahol ez másoknak öt másodperc alatt sikerül, akár kéz nélkül, lábbal is, esetleg kézzel-lábbal, két kockát forgatva egyszerre.

A férfi legyint, gyerekjáték az egész, csak hét lépést kell megjegyezni hozzá. Felemeli a kockát. Első lépés a fehér kereszt megformálása. A nő felnevet. Ő nem vacakol ennyit, inkább lekaparja a kocka oldaláról a kis négyzeteket és átragasztja a megfelelő helyre. Gyerekkorában is ezt csinálta, annyiszor ragasztotta át a zöld matricákat, míg leváltak, fekete, ragacsos himlőhelyet hagyva maguk után.

Kaparom a bőrt a körmöm mellett. A nő a szemembe néz, hátraveti a haját. Puha, szőke tincsei vannak, hideg tekintete, áttetsző vonásai – mintha pár jól eltalált ecsetvonással, akvarellal festették volna. Mélyen kivágott, színes, nyári ruhát visel. A következő lépésben már nemcsak az a cél, hogy fehér keresztünk legyen, hanem az, hogy összeálljon egy teljesen kitöltött oldal, folytatja a férfi. Forgatja a kockát, a felső sort kétszer jobbra, azután a bal oldalon is csavarint egyet. Néha felpillant. Szeret mindent jobban tudni, okoskodni. A nő zavartan felnevet, és kíváncsiságot színlelve előredől, felkönyököl az asztalra, állát a tenyerébe helyezi, két karja között felsejlik a melle. Tovább hántom a bőrt ujjamról, rágom is, már vérzik. Kiszívom a sebet.

A nő észreveszi, mit művelek magammal. Kiveszem a számból az ujjam és lehajtom a fejem. A földön félig elrágott krumplidarab, kavi-

cok, csikkek, összegyűrt papírfecni. Sötétedik, a kerthelyiségben felkapcsolták a világítást. A pincér kis mécseseket gyújt, élénk teszi. Minden olyan valószerűtlen, álomszerű. A következő lépés egy másik oldal széleinek kirakása, mondja a férfi. Várj, megpróbálom, veszi el tőle a kockát a nő. Finoman egymás bőréhez érnek. Ne úgy tartsd, fordítsd meg. Most az a trükk, hogy kirakj egy sárga sort a felső oldalon. A férfi, aki délelőtt még a derekamat fogta, és azzal ugratta a többieket, hogy titokban összeházasodtunk, segít neki. Ráfonja kezét a nő csuklójára. Látod, már kész is a kocka fele. Nem elégszem meg a felével, nekem az egész kell, válaszolja a nő, és közben rám sandít. A székláb hangosan csikordul, repkednek a kavicok, ahogy dühösen hátrarúgom magam. Az asztal körül ülő baráti társaság többi tagja megrezzen, a férfi rosszallóan néz rám. Én vagyok az oda nem illő matrica.

Hónapok telnek el, rég elmúlt a nyár, december vége van. Az öreg bérház ajtaja szélesre tárul. Vissza sem nézek, úgy lépek ki rajta. A körfolyosón vigyázni kell, mert síkos a kő, hódara esik már két napja, a szél behordja, nem söpörték le. Nem merek a korlát közelébe menni, mert félek, kicsúszik alólam a talaj. Hó nélkül is ijesztő az alattam tátongó hat emelet mélység és a derékig érő rozoga korlát, mégis minden egyes alkalommal lenéztem, ahányszor a férfi lakásán jártam. Néha azt is elképzeltem, hogy leugrom, összetört testem körbeállják a pongyolás nénik és néhány mentős. Ettől sem kell félni többé. Csak annyit mondott, szia, gyere be, azután néhány tömönatot arról, hogy összejött valakivel, akivel komolyan gondolja. Közölte a hírt és összeszedte a holmimat. Megint rossz a lift, beragadt a negyedik, lefelé is lépcsőn megyek, ugyanúgy, mint fölfelé. Kezemben papírszatyor, az, amiben a karácsonyi ajándékát adtam neki. Remeg és rogyadozik a lábam. Remélem, hogy lefelé menet már nem találkozom senkivel. Fölfelé menet ismerős jött szembe – a Rubik-kockás nő volt az, sírástól felpuffadt szemmel, kis ajándékszatyorral a kezében sietett le a lépcsőkön. Fekete ruhát viselt.

Valaki lekaparta róla a színeket.

VÖRÖS ISTVÁN

Szerelmes átformálás

Vallomás, ha átrendezem lakásod?
 A régi bútorokat mind kidobnám.
 Az nem baj, hogy néha a múltra gondolsz,
 de mégis jobb, ha inkább a jövőre,
 ami érvelem sokkal lakhatóbb lesz.
 Az ízléssel nincsen semmi baj sem,
 de még sincs szükség ennyi sok sarokra,
 árnyéokra és titokteli homályra,
 minden tárgy legyen egy kicsit ruhátlan,
 emlékeztessen nyitott szerelmünkre.
 Én semmiképp se tartanálak fogva –
 a tőlem kapott üres tér ölében,
 hogy engem birtokba vegyél, elvárom.

AGÓCS SÁNDOR

Szörnyű gyönyörűség

kés-hideg lett minden
 mozdulata
 bár az idő sose jár le
 csak úgy magától

leültetett a hideg padra
 a lelkekkel labdázgatott
 ahogy akarta
 és élvezte a gyönyörűséget

megállt még a kapunál
 hátra se nézett
 látszólag elveszett a múlt
 s hiába akarna mást – elkésett

a lelkekkel labdázgatott
 ahogy akarta
 és talán még mindig élvezi
 ezt a szörnyű gyönyörűséget

FILIP TAMÁS

Hajnaltól éjszakáig

Ébresszetek, hajnal
 kecses fuvolái!

Éhes vagyok,
 mint egy narancs.

Ebédig telerajzolom
 Platón barlangját

állatokkal, aztán
 jöhet a bikaviadal.

Halál délután,
 élet este és éjszaka.

HORVÁTH GÁBOR MIKLÓS

csaj

a táskáját odavágja hozzám viszem
 a krétaporos szivacsra ránéz mosom
 futni akar valakivel vele futok
 kilép a cipőjéből kezébe adom
 kiejti könyvét a kezéből fölkapom
 ócska napszemüvegét becsavarozom

a táskacipelést még nem köszönte meg
 nem a tiszta szivaccsal törli a táblát
 csak én futok vele más nem akar soha
 rám se néz amikor a cipőjét könyvét
 kikapja a kezemből napszemüvege
 hetek óta a padban mit csípek rajta

AGÓCS SÁNDOR

Beteg világ

*„Bocsássatok meg, hogyha jó a versem
és szeresetek érte.”*

József Attila

„a jó vers mindig
megbocsáthatatlan”
írta ezt Nagy Gáspár
másfél évtizede

beteg lett a világ
és görbül csak görbül
naponta annak
gyémánttengelye

kit érdekel már a vers
ha lehet itt végre
bármi más is belőlünk
kívül és belül

a Notre Dame-i tűzben
Európa elégett
végleg
istentelenül

a jó vers mindig
megbocsáthatatlan
és ritka mint a
kétzsebes nyári ing

vagy mint egy normális
ember mostanában

Z. NÉMETH ISTVÁN

Körök

Éjszaka. Bezárt a tejbüfé.
A csillagok kihullott fogak.
Ónszínű, megfáradt taxi jön,
utasa elfolyó, torz alak.

Kirakat tükrébe tört az arc,
ráncai némán ordítanak,
roncsokkal teli a szemfenék,
lakói bíbor neonhalak.

Nem emlékszel már, hogy mint törött
apró szilánkokra szét a nap,
a holdon mért van kerékbilincs.

Valaki rád sziszeg, teste nincs,
bizsergés kúszik a bőr alatt,
lehullanak a felsőbb körök.

FILIP TAMÁS

Megtörténik

Vitorlák duzzadó szélben,
még egy helyben áll a postahajó.
Várunk, mint gyűrött
ing a vasalásra, mondataink

oly lassan közelednek.
Valahol itt lakunk mi is,
de most nem vagyunk otthon.
Valaki szent lesz, valaki boldog.

Talán nem is akarjuk, de
a tekintetünk és a tudatunk
meglobogtatja a valóság
fátylát a látszatok felett.

És megtörténik, ami
eddig elmaradt:
fénnyé válnak a kövek,
esővé az utak.

KISTELEKI DÓRA illusztrációja

LENCSES KÁROLY

Orgona

(büntánc)

Isten tüdeje fújt sípok
 levegő lélegző hangsor
 utolsó hangjegye részfütty
 házam falán árny angyaltánc kísér(tet)...
 vagy násztánc
 talán még soha nem volt
 ennyire letisztult a reggel
 hogy az új nap azért szép
 mert újra felkel és első

pillantás kódja kioldja a felismerés
 minden ugyanaz mégis más
 ha odébb állok vagy fölveszem
 de a legszebb ha csukva marad (a szem)...

mögül leskelődő ártatlan
 gyermek nézőpont pont beletrafál
 a célkereszt legkisebb körébe
 azt látja amit néz ő pont hallja
 a repedésen át hogyan szólítja
 miatyánk ki vagy...

kifejthetetlen ellentmondások
 hinta sötétedésig bicajozás
 ütéstől kivörösödött bőr a térd
 tart az első beárullak
 a gerinc mint a Jézust
 felnyársaló dárda gyászdalt szít
 lángolni kezd a kezdemény
 gyilkosként füttyüli bűnöd a világra...

Z. NÉMETH ISTVÁN

Metamorfózis

Amikor szikla voltam,
 türelmet tanultam,
 szél, eső és villámok
 vizsgáztattak.

Emlékszem boldog
 kavicskoromra,
 bejártam idegen tájakat,
 sodort az áramlás.

Tulipánként szomjasan
 ittam a napfényt,
 siklóként verseket
 csúsztam a fövényre.

A szabadság vadlovaként
 kifutottam a világból,
 láttam a dolgokat fentről,
 mint büszke madár.

Most ember vagyok.
 Gyötrő álmaimban
 a sasok röptét és a szikla
 nyugalalmát irigylem.

ZILAHY NONO:
 Csíki piros mellényben,
 fehér golycs ingben

DEBRECZENY GYÖRGY

módszeresen dúdolgatok

Csokonai Attila nyomán

az Izabella utcai trolimegállóban
minden hasonlít magához
pedig onnan a Petőfi híd
meg a Lánchíd nem is látszik

e város kicsit szedett-vedettnek tűnhet
kortárs portás néz
a napkeleti bölcsek szemével
lassan beton borít be mindent

most már a budapesti ég beborulhat
a mozdulatlanság tisztára törli
mozgalmi múltját
módszeresen dúdolgatok hogy nincs baj

módszeresen dúdolgatok hogy baj van
nagy baj van a város térkövezett terein
és ez az utca sose lesz szebb
nem tenger és dűne csak trolibusz

ó bárcsak egyetlen arcot mutatna ez az utca
ahol nyílhatna kankalin
trolink lámpát kap még a Rámpa előtt
ó napkeleti bölcs csukd be a szemedet

errefelé sötét van nappal is

KISTELEKI DÓRA illusztrációja

a Ponte Vecchió kalapálok

kollázs Csokonai Attila 70. születésnapjára

a jázminokat hallgatom
habár amit mondanak nem ostoroz
elvégre nem ostoronyeles lámpák
s ha ambulanter verset írok
tudom közel az ambulancia
pár pillanatnyi gondolkodás során
az ember elmereng sörén
vagy lovak sörényén ha nincs konyak
pedig abból is többféle nincs

letarolt jázminligeteinkért ki viseli
ki viseli el az elviselhetetlent
most már az ég nyugodtan beborulhat
leborulhat mint valami szivarvég
jöhetnek szelfiző japánok
én a Ponte Vecchió kalapálok
(pedig liliomos milliomos a város)
sunnyin alliterál: sárgállik a folyó
vannak itt látnivalók és csirkecomb

van itt világ és világörökség
van hajnal és vagyok én aki ébren
éberen a liliomokat hallgatom
bizony mondom néktek hallgatok
kedves hallgatók ennek története
van igen de nem
mondom el az ambulancián túl
az Óperencián
most nem hallgatok rádiót

most a szelfiző jázminokat hallgatom

NOVÁK VALENTIN

Szökés

Kiültek. Éjfélkor előbújtak, és hosszan kiültek a kőfalra, amely legalább egy kilométeren át választotta el a temetőkeretet a főúttól. Ráadásul mindahányan kifelé néztek. Lesték a forgalmat, a nyüzsgést, a mozgást, az életet.

Éjjel még mind csontvázakként, félig aszott múmiaként telepedtek rá a két méter magas kőszalagra, de napkeltére valamennyi megmárványosodott, csak a szemük élt. Éjfél körül néhány rosszban sántikáló osont a falak tövéen. Néha világította csak meg őket egy-egy autó fénypázmája.

– *Nézd, mennyien másznak át a kerítésen, bizonyosan kriptafosztogatók, és valami nagy szajrét akasztottak...*

– *Vegyük el tőlük!*

Mikor odaértek, ahol elkezdődött a temetői kirajzás, a kőfalra ülők lehajoltak értük, elragadozták és maguk mellé vonták őket a falra. Nyikkanni sem tudtak. Hajnalban két munkába igyekvő villamosvezető derengett fel, ők már a fal teljes hosszában látták a kővé vált alakokat, és a nagy-riadt csudálkozástól sóbálvánnyá lettek. Egy kivilágított rolleres a fal mentén, gyors suhanásában kövült vagy húsz-

méteres csillogó telérré. Megállt, majd sziklává nemesedett az első villamos, bizonyos idő után az autók is kőtömbökké értek össze.

Közben az elhalkuló madárcsicsergés kőporként szitált alá, magasabbról varjú-téglák és veréb-kavicsok potyogtak. A hangok homokká szilárdultak, a játszi forgószeklek pedig égbe szakadó kötölcsekké keményedtek.

Taligai korán kelt. Vacogott, mintha kriptában ébredt volna. A kávé is extra keserként támadta meg a nyelőcsövét. Bezárni alig bírta a lakásajtót, a kulcsok folyton rakoncátlanokdtak remegő kezében. Ma kezdett először új munkahelyén, a temetőben. Sírásóként. Hétkor felvette a munkát, addigra valamelyest megnyugodott, bár sokszor kémelet az égre, mintha attól félne, ráborul a kékre festett kőboltozat. A munkával együtt felvette az ásót is, parolázott Zakkánival, a harminc éve gödröket mélyítő kollégával, aki majd beavatja a temetői világ rejtelseibe, és elindultak a hármass parcella felé sírt ásni, mert *oda kérem, délután valakit már le is eresztenek.*

Két ásonyomot mutatott Zakkani, ennyi idő alatt el kellett sajátítsa az optimális mozdulatot Taligai, s a mentor már le is telepedett a szomszédos sírra, gondolván, hogy később, ha már derékig a földben van az ifjú szaktárs, majd megtanítja a „mélyrétegek” kidobásának technikájára is. Taligai ásott és ásott. Zakkani eltűnt. Elment vizelni a bokrok sűrűjébe. Aztán csak egyenletes horkolást lehetett hallani egy közeli pad felől.

Taligai kidobta az első hullát, aztán a másodikat, százával dobálta az összekapaszkodott haláltáncból jötteket. A temető összes sírja beroskadt, mert mindenik holt ezen az egy lukon akart szabadulni. És csak másztak kifelé – Taligait eltaposták, de befogadták, s húzták magukkal a kőfal tetejére.

A Földbe irdatlan dárdát döftek. A végén tábla: Megtelt! De olyan magasan volt az írás, hogy nem olvasta el senki.

Taligai a nagy padlónyikorgásra megfordult ugyan, de nem riadt föl. Pedig rángatták a társak, hogy menni kell, mert megnyílt a lyuk...

Most vagy soha...

Hangzó
Nyugatplusz 4.
Pest-budai mozaikok
Szabó Zoltán Attila szerkesztésében

Korponay Zsófi Zöld Csaba Blazsovszky Ákos

Talány Akusztik

INFINITEL BUDA PEST

Megrendelhető:
happycaroffice@gmail.com
erefbt@gmail.com

CSONTOS MÁRTA

Feljegyzés egy taktikai útmutatóhoz

Azt hiszed, legjobb mást vádolni, hogy ne haragudj sokáig önmagadra, azt hiszed, úgy könnyebb veled a békekötés...ez az előrelépés titka, csak saját nyomdokaidon haladsz, és fölragyognak melletted a szétszórt gondolatok, megremegnek a kiürített csillagok.

Lobogó hajjal feszíted a korlátokat, melyeket magadnak állítottál, közben nő körülötted az árnyék-tartomány, fulladozol a levegő-oszlopok között.

Lent meg szorongatnak a fák, amiket te ültettél, már elfelejtetted, hogy te törted az erdei ösvényt, most pedig járhatatlanná tetted az utat.

Távolodó lépéseid mögött ördögfiókák keverik ritmusodba az ütemet.

Megáll az éjszaka, jeltelen, sötét körmenet lebegő fantomjai térdelnek föléd.

Nem tudsz kapaszkodni. Ég és Föld között lánghol a korlát.

TERNYILA PÁL

A pohár alján

Üres. Ez pedig üres.

Tegnap még tele volt.

Fanyar a nyom. Íze

Akár a gyomorsav.

Felkavar. Csend van.

Ez maradt tegnapról mára.

Még van valami. Érzem.

Az alján. A-Lant.

Littyen-lottyán. Rajzolnak

A cseppek.

Fakó képeket látok. Vetületeket.

Kutatni kezdek.

Keresek. Találok.

Emlékeket magamról.

De hogy most ki vagyok?

Azt már nem tudom.

AGÓCS SÁNDOR

Korhadt fába vagy bármibe

minden egyes napon
szomorúnak látszott
arca fásult volt s kemény

a lét most alig mozdul
ügyes játékától olykor
mégis megcsillan a fény

az ég most nem morajlik
nem is dörög s elvan jól
mégse hallik madárdal

minden egyes napon
szomorúnak látszott
ahogy harcolt önmagával

kapaszkodna már bárkibe
korhadt fába vagy bármibe
s fölborítaná az asztalt

minden nap már egyre
szomorúbbnak látszott
arca fásult volt s kemény

s ahogy mondani szokták
a remény utánahalt

KÓBOR ADRIÁNA

Betonkrisztus

Kereszteződésben betonkereszt.
Száguldó furgon. Rutinos sofőr.
Babakocsira eső öngyilkos.

Forrasztópákák, amelyek petárdákat robbantanak a bejrúti raktárban friss házások előtt.
Betamponált szádból nem hiányzik a szó: „Szeretlek ...” — fájhat társalogni most,
hogy már minden: megtört, és semmi se történhetett. Arcbőröm pikkelyes
és foltos: szalamander vérmérsékletem, békabendőm és sikló-
természetemen
elcsúszó kezeid:
a villanydróton
futó három fázis.

Tegyem: először az első lépést, utána a másodikat, utána pedig a hosszút.
Keresem a kötődést, mint vészhelyzetekre betárolt zsák cement.
Nem tehetsz most rólam, ha valaha is tehetnél. Talán ez fáj.

Hűtőben: kövidinka. Rúzt nem használlok. Nyár van.
Forróságot most már nem érzek, inkább didergek
a köröttem beszűkülő kitágult térben.

Halott nagyapám műhelyében: mozi- és festővásznat, Chaplint, fiatal színészeket és
idős írókat vizualizálok. Áll a bál. Felbontom a bort, a kertben cövek a boróka,
a japán juharon kuvasz rág. Döcögnek az Astrák. Nem érdekel a hírnév,

mégis becsikar a gmail, akárhogyan is szeretném elküldeni a jelentkezést Spoletoba.
Azt hiszem, messze járok még attól a kacsalábon forgó palotától, amit veled...
(...) elépíttem, csonkig romboltam... Nem lett frissensült családom —

(...) csak a hagymabúz tölti be a szépszobát, hiába a páraelszívó.
Fő a vacsora. *Fő*, hogy főzik.

Melegen ajánlanám összes kollégámat magam helyett, mert nem tudhatom biztosra,
„megérem-e azt a kort, ami bennem korszakot vált?”, vagy: elbukom-e a küszöbön,
s taknyosan beszélek magamban: „Vajon Z-nek melyik nő szült csecsemőt?”

miközben „zöld helyett sárgára vált”, bájos spanyolok zabálják szemeimben
a fals pianínót. „Ich bin die fesche Lola, der Liebling der Saison!
Ich hab' ein Pianola zu Haus' in mein' Salon...” La-la-la!

Nőnek lenni ma már: portéka, kiverte valami a *Bubit*, egy Babettán száguldozom, s azt hiszem, a Kawasaki zöldje nyugtatóbban hatna idegeimre. Pedig ismét: kánikula jön, fejfájás, arccsontom alatt feszülő igazi *arcom*...

„Mivé váltam, édes Betonkrisztusom, a krikzkrakszokból, s meddig tudom vinni vasbeton keresztet?”

s mikor fogok száguldó furgonként másokat beelőzni *felelőtlenül*, hol a vége a keresztződésnek, s hol az egyenes?

Babzsákra zuhanni és élni: nem nagy *kunszt*.
Ringatom a moncsicsit abban a reményben.
Abban a reményben. Abban.
A reményben. Hogy
megszületik.

Z. NÉMETH ISTVÁN

Mégis

A sötétben a tárgyak megpuhulnak,
és elpirulnak a falvédőre hímzett igazságok.
A falra akasztott gitár túlfeszíti a húrt.
A szekrények nehezebben lélegeznek.

Ha kilépsz a szobából, a hátad mögött
minden megtörténhet. Az asztali naptár
felborzolja lapjait, a tollhegy böködi
társait, feldalol a borospohár.

Álmaid az ágyad kibeszéli. Őrületbe
kergetik egymást a kávéfoltok.
Mindenki izgatott, csak a könyveid nyugodtak.
A polcra egy mégis a mélybe veti magát.

KISTELEKI DÓRA illusztrációja

LENCSES KÁROLY

Ragyogás

(Vikihez)

Kinyújtott duci ujjadat szitakötő képzelte virágnak.
Mikor rászállt, színei elsorvadtak szivárványodban.
Nem emlékszel, de ösztönösséged arra
késztet, hogy azt hazudd, emlékszel. Empátiából
mindig megteszed, ha arról kérdezlek, holott talán
épp az jut az eszedbe, hogy Kekének nincs ki mind a kereke,
mert mindig azt kérdezi. Emlékszel?
Én elvadult ösztönöm egy újabb vadhajtása kényszerít,
hogy védjen, rád erőltetem a magamnak szánt régi képeket.
Ölemben tartottalak könnyedén. Annyi voltál.
Parány, ölemből épp csak átláttál a kerítés felett, és az útról
biciklis öregek integettek. Gereblyét cipeltek a vázon,
úgy mentek a temető fele.
Micsoda kontraszt: egy csokor a fejfa alá, egy csokor
az ölembé, amely épp csak kinyílni készül.
Csenevész, törékeny kislány, mert az voltál.
Barna hajad lokniban, barna szemed kristálygyöngy,
amit a szántó kiforgatott a földből – régi
királyságból elhagyott kincs.
Hihetetlen tudást tükrözött. Emlékeket, amelyek
neked jelentették a világot olyan időkből,
amit csak szentek értenek, és csak rád vonatkoznak,
mint egy ősi jóslat. Varázslat butít, mióta ledobott szárnyakat
lábakra cserélted és jöttél.
Mielőtt még beöltöztetett az Isten
barna loknis kislánynak. Te maradtál Az!, aminek
nincs neve – egyszerűen az én elhasznált fejemben
csak Az-ként emlegetődik fel, ha felütöm a nagy könyvet,
arról olvasok, mennyi minden jót tettél névtelenül.
Angyal a sok görnyedt, öregszagú vén szerint,
akik odahajoltak hozzád és az arcodat csipkedték
száraz, görbe gally-ujjukkal. Elhátráltál az
öregség elől. Átkaroltad a lábam. Néztelek,
te néztél, és láttam, visszamenekülnél előlük,
előlem a ragyogásba, ahonnan kiszakítottunk.

HORVÁTH MARGIT

Elég

hozzád hajolok
leterítem a plédet
tenyérsyi a hely

SZAUER ÁGOSTON

Láncolat

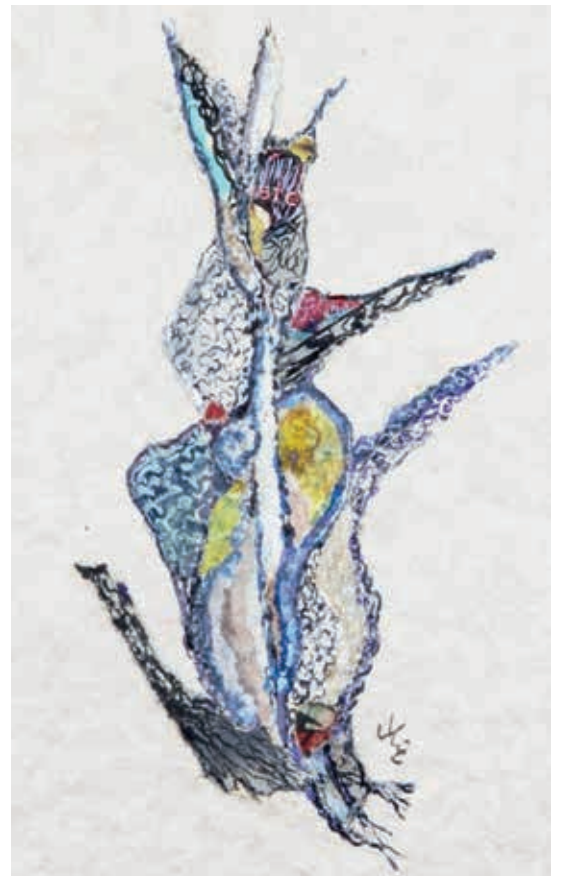
Árnyékok egy templom falán
az égbolt nagytója alatt.
Egy világnagy szem figyel talán,
ahogy mi vizsgálunk bogarat.

Törölt
vonal

Már semmi nincs a tág mezőn,
a talpfákat ha felszedik,
de lent, a ködbe rejtőzőn
még kénes füst száll reggelig.

Hiába nő a fű, kiég.
A légen rezdülés fut át.
Rozsdás csavar. Ma érzi még
egy régi járat ritmusát.

MISKE EMŐ: Haiku kép IX.

CSONTOS MÁRTA

Képzavar a retina mögött

Ráolvadt az éjszaka a lombokra,
az idő is lelassult egy kicsit, hogy
erőt gyűjtsön a következő rohamra,
hogy irgalmatlan fényével holnap
is a szemembe világíthasson, hogy
láthassam, mint jár a pillanat a vízen.

Zöld-fehér nyomokban próbálkozik
a remény, egy madár remeg szemem
sarkában, ül a csarnokvízben lebegő
faágon, ül Odüsszeuszt váró Penelopé-
szorongásban, ül a gömbsziget csapdájában,
s várakozik – menne már bárhova, menne
új hegycsúcsokra –, közben magasodik
fölötte a fogva tartott fény hordaléka.

Élősködik rajtam a türelmetlenség, a
retinán összezavarodik a kép.
Néhány vakmerő manővert kell még
végrehajtanom, ki akarom tűzni a
túlélés lobogóját, érezni akarom, mint
nyílik meg Isten tenyeréből az Ég:
meg akarom nyergelni Illés szekerét.

SAITOS LAJOS

Ars poetica helyett

Ha a költészet álcázott bűn
a költő Tözsér Árpád szerint
Éjszakai tudat versében
akkor (rá)ébredés után
elmondhatjuk: minden
költő bűnös a maga módján...!
S így a vers/költemény
pedig bűnjellé léssen...!

HORVÁTH GÁBOR

MIKLÓS

maradék

kétségbeesve leltározok valami
maradt anyámból apámból nővéreimből
bennem mert egyedül én vagyok aki még
meghosszabbíthatja földi létezésük
idejét össze kell gyűjtenem hát mindazt
ami szavaikból mozdulataikból

megmaradt meg kell örökíteni föl kell
jegyezni memorizálni magam elé
mormolni újra és újra eljátszani
lélekben a legkedvesebb helyzeteket
elénekelni a kedves dallamokat
szépen megbeszélni közös dolgainkat

fáj egyre kevesebb emlék jut eszembe
egyre fakóbbak a megelevenedett
képek egyre távolabb kerülnek már a
valóságtól a történetek és egyre
jelentéktelenebb az a régi világ
melynek egyedül lettem a maradéka

JUHÁSZ ZSUZSANNA

Elkövetés

Letöltetlenek az évek.
Az elkomorlás az évenként
bekövetkező erdőké.
A mosolygó plakátarcok
a hajnalra várnak.
A tányérok félrehúlt bolygók.
Cintányér-kesztyűsen, mégis,
vergődve a hangszigonyokban.

MOLNÁR JÓZSEF

AZ EGO monológja

Minden az én-árnyékában áll, s ha onnan
kikerül, nem létezik. Senkivé válik nélkülem.
Más számára az ég sem ragyog.
Be lehet kerülni közénk, nagy ára van, tudom –
mélyen nyúl a zsebedbe, megtérül az biz, elhitetem,
egyvalakinek tiszta haszon, elégedj meg ennyivel.
Ha megbeszélünk valamit, és közben kiderül, csak neked
fontos, az én-fényezésembe nem kerülhet be – csak az, ki
eltörpül mellettem. Óriások kizárva!
Lépd át nyugodtan a múltat, az nem számít, nem
számíthat senki sem helyettem.
Csak ha megéri, ha legalább hegynyi
a jutalom, amely már magában hordozza
az erkölcsi sikert, akkor kaphatsz te is
morzsányi morzsát, egy darabka véget
egy sosemvolt szigeten.

Régen tapasztalatlanságom okán hagytam
a bölcsüket, süketek közt muzsikáljanak, de annyira
szép lett a hang, hogy engem, az örökifjú herceget,
észre sem vettek.
Változtattam a stratégián. Csak a defektest, a bénát
ültetem magam köré, a tehetségést, a titkokkal telít
dehogy veszem be a seregbe! Erőlködjön máshol,
nem fog rajtam keresztül taposni egyik sem.
Csak én vagyok, az alacsony- és a magasrendű,
én vagyok a valóságos és a valótlán: bennem
csalódní – sosem!
Istennek ajánlom helyem:
a legmagasabb, a legfényesebb
kilátó ma én vagyok.

MISKE EMŐ: Haiku kép X.

HORVÁTH MARGIT Filadelfia

a nyitott ajtót nem zárhatja be bárki
a bezárthoz sem kap kulcsot mindenki
kevés erő is elég megtartani a törvényt
akik leborulnak bűnbánóan egészen a földig
nem hazudnak és hisznek a szeretetben
azok győznek és oszlopai lesznek a templomnak
nevük örökre bekerül a halhatatlanok közé
és eljön számukra a lélek hatalma az új világ

(Részlet a szerző Hét hely című művéből)

www.tamaso.hu

**Kis példányszámú könyvek és
újságok gyártásának specialistája**

TERNYILA PÁL

Az élet
automatája

Hármas gomb rövid kávé.
Hallom, emészti a garasom.
Áh, a cukor!
Na mindegy.
Kattog a falióra.
Sokan állnak mögöttem.
Sürgetnek.
Na jó, gyorsabban várok!
A legyek örvendezve
vihorásznak a plafonon.

Kész a kávé.
Csak a POHÁR
lemaradt...

MORKUSZT TAMÁS

#

Minden tökéletes
és stílusos a címlapon.
Kimerevített képkockákon
automatikusan szűrt
a valóság.
Topemberek,
nagy arcok,
volt valakik
és sohasem voltak
használt perceit gyűjtjük.
Követjük,
megosztjuk nonstop.
Elérhetetlen prédák
és a csúcsragadozók
táncát nézzük messziről.
Tapsolunk is.
Irigyen – sóvárgóan.
Mi, a láthatatlanok,
az élet örök dögevői.
A képernyők
és a billentyűzetek mögött.

DRASKÓCZI ÁGNES

Szomorkás

most ez a nyárutó.
Lehült. Az idő októberi.
Révedő augusztus pilláján
felvillannak nyár emlékei.

Más volt most ez a nyár is. Csendes,
fellelegzős és maszk nélküli.
Sajnos, csak illúzió a szabadság:
adataink új mutáns szüli.

Erőtlen és bágyadt a napsugár.
Az erkélyen csendes blueset zenél.
És az őszre titkon, szenvedések nélkül,
méltóságos elmúlást remél.

MOLNÁR JÓZSEF

Ágrólszakadt

Fújja a szél az égre tapadt holdat.
Ócska a sín, s mozdonyunk elavult.
Lötyögő vágányokon haladunk.
Csavarkupacokat lesnek a holtak.

Állatkert mellett ráz a félelem.
Széttépett csontomat egy árnyék rágja.
Pucér gödröt mutat a lomha lámpa.
Meleg van, aludnék, vak ló szemem.

Suttogó bokrok közt viszem a terhet,
utasok közé füttyel tolatunk,
koldus-idő leint, ma kizsebelhet,
ágrólszakadt égre feszül nyakunk.

Szünet van. Néma csend a nyolc kerék.
Ne vess, csillagom, s mondj el egy mesét.

DANCS RÓZSA

de Pédery-Hunt Dora: „A lényeg a látszat alatt húzódik...”

A kanadai éremművészet legendás alakjává vált de Pédery-Hunt Dora (1913–2008), akit új hazájában a műfaj megteremtőjeként tartottak/tartanak számon. S olyannyira megbecsülték őt, hogy a kanadai kétdollárosra vele készítették el II. Erzsébet királynő diadémés portréját.

Dora nem kitaposott úton jutott az éremművészet csúcsára. 1913. november 16-án Budapesten, a budai Várban zajló baráti összejövetelen született – mindössze egy kilogrammos súllyal. Egyéb híján, gyorsan egy régi cipősdobozba helyezték, amelyben kényelmesen el is fért a parányi, évekig „cipősdoboz-babaként” becézett csecsemő. A szobába belépő édesapa – igazi reneszánsz ember, fizikus, tökéletes muzikalitású és rajzoló férfi, aki vasárnapjait az Operaházban töltötte – a skatulyába pillantott, majd néhány ima elmondása után megkeresztelte kislányát. Az 'istenek ajándéka' jelentésű Dorothea nevet adta neki, kijelentve, hogy a magyar népi hagyomány szerint a vasárnapi gyermekek értik a madarak énekét és tudnak beszélgetni a természet virágaival. „Milyen igaza lett apámnak!” – nyugtázta később. „A természettel mindig elválaszthatatlan kapcsolatban éltem és élek!” – vallotta.

Dora négyéves korában már írt, olvasott, rajzolt, énekelt. Gyermekkorát azonban az első világháború feldúlta, apja csak kétévi frontszolgálat után került vissza a családkhoz, sebesülten. A második világháború további megpróbáltatásokat tartogatott. Dora ennek ellenére elvégezte középiskolai tanulmányait, majd a Budapesti Iparművészeti Főiskola szobrász szakán diplomázott. Hiába. 1945-ben elhagyták Magyarországot.

A művésznő 1948-ban érkezett Montréalba, ahonnan Torontóba utazott. Kanada nem kecsgettette fényes szakmai előmenetellel, hiszen

a medalionkészítés ismeretlen műfaj volt arrafelé. Olyannyira, hogy amikor az új menekülteket hivatalosan nyilvántartásba vevő vámtiszt rákérdezett, hogy mi a szakmája, és ő úgy felelt, hogy szobrász (sculptor), a tollat tartó kéz megállt a levegőben, majd az asztalra esett. „Azt hogy írják?” – következett a kérdés... Azután egy újabb: „Oké, de mivel foglalkozik?” Dora így felelt: „Állatfigurákat készítek fából.” A hivatalnok erre megenyhült, kezét rázott vele. „Ó! Isten hozta Kanadában!” – mondta, majd folytatta a munkát.

Az első pofonok után („új kanadásként”) mint templomi belsők tervezője és képzőművésztanár kapott munkát. De az éremkészítéshez és a kisplasztikához is hű maradt. Az első perctől tudta, hogy a műfaj megteremtése a feladata, méghozzá vonzó formában, tökéletesen. Első gyűjteményes kiállítását így sem Kanadában, hanem Hágában rendezhette meg. Kanadában csak 1965-ben készülhetett nagyszabású önálló kiállításra, a Dorothy Cameron Gallery jóvoltából. Az akkor gazdaságilag fellendülő, minden újra fogékony, nagyvárosiasan pezsgő

milióben a magyar éremművészeti hagyomány pozitív fogadatra talált. A tárlat után a szobrászművész egyre fontosabb megrendeléseket kapott – és ezekkel együtt a jól megérdemelt hivatalos elismerések, kitüntetések, díjak sorát.

1987-ben a Toronto Arts Award bizonyította talán a legbeszédesebben, hogy a kanadai éremművészet a budapesti születésű, magyar művészeti hagyományokat őrző és azokat a világgal megismertető de Pédery-Hunt Dora nevéhez fűződik. Első alkalommal fordult elő, hogy a kanadai egydollárosra, majd a centekre, aztán a kétdollárosra felkerülendő II. Erzsébet királynő gyémánt diadémés portréját nem brit, hanem kanadai művész tervezte meg.

Művészeti világának sajátos jegyeit megtalálókban kritikusa, Terence Mullaly értékelte a The Medal című szaklap 1989/15. számában. Első fontos megkülönböztető vonásaként emeli ki a téma tiszteletét. A kiválasztott tárgy vagy személy kiváltotta alkotói reagálás döntő mértékben befolyásolja a végső eredmény esztétikai és intellektuális hatását. Másik egyedi jellemzője Dora alkotómódszerének a felirat, a szöveg szerves beépítése a kompozícióba, amely miniatűrjeinek tökéletes szerkezeti egyensúlyt

és érzelmi harmóniát kölcsönöz. Annyira tudatos ez a megoldás, hogy olykor a betűk szinte domináns funkciót kapnak a figurális elemek társaságában.

Derű, életöröm, alázat árad(t) de Pédery-Hunt Dora munkáiból. Életfilozófiája művészetében és emberségében kovácsolódott egyedivé, örökérvényűvé.

Ars poeticáját így fogalmazta meg:

„... az érem – egy kis tárgy – sokkal inkább hozzád tartozik, mint bármelyik más művészeti alkotás. A festmény a falon függ, a szobor áll a maga talapzatán, ám az érem igazi helye a tenyered... A bőröd melege lassan áthatol a hideg fémbe és érezni kezded, ahogy ez a kis fémdarab, bűvös módon, a részeddé válik. Létrejön egy kölcsönhatás közted és a kicsi korong között. Érintsd meg, simogasd meg szeretettel! Csak külső, csak felszín. A lényeg a látszat alatt húzódik, mint minden egyéb műalkotásnál. Emeld az ablak elé! Engedd, hogy a napsugarak játszadozzanak egy-egy pontján... Megtörténhet, hogy új elemeket látsz a rajzon. Egy másfajta fényben, ami az ujjaidon megvillan, ismételheted ezt a játékot. Ez az érem többé már nem egy élettelen fémdarab, hanem csakis a saját medáloed, amelyet Te – egyedül csak Te! – keltettél életre. Ez az igazi varázslat.”

08. 27.
–
11. 14.

Gerhard Richter: Bűv, 1977
Museum Ludwig, Köln
(első látás: Magyar Nemzeti Galériában, 2007)
© Gerhard Richter 2011

GERHARD RICHTER Valós látszat

mng.hu

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

Fotópartner: Deutsche Bank
Széchenyi Együttműködési Partner: Magyar Nemzeti Bank
Együttműködési partner: Volkswagen, Zent

SZILÁGYI JÓZSEF

Mindegyik egy regény

Tizenöt novella, tizenöt miniatűr világegyetem, a szerző tizenhatodik kötete. Sokszínű válogatás, az egyes tételek önmagukban is sokszorosan összetettek. Letisztult líraiság és a profán vegyül egymással, mondatról mondatra.

Visszatérő motívum a felhőjáték, az elbűvölő, de megfejtethetlen mintázat. A képzelet ösztönzője, miközben félelemforrás, veszedelem örvénylik odafent. A tudat leginkább *cikkanásokat* gyűjt a külvilágból, a felhők végül betegessé válnak, holott mantraként ismétljük: minden élet számít. A szarkazmus szövetet mintáz az empátia finomrezdüléseivel, a lepel mögül azonban török dőnek felénk. A felvezetés közege a szerző korábbi novelláskötetében líraizált mozgásszerű világ (*A szolnoki csata, Liza*). Újra és többszörösen megéli a régebbi vallomáskötetében megénekelte fenevad-kalandot (*Vízpróba, Minden élet*), miközben a hit mélységein és a halál könyörtelenségén töprengő írásokból világossá válik, a *Pater noster*-t Novák már régen a sejtjeibe integrálta.

Szociográfiai mélységű a sokgyerekes családban, alkoholista apja által ütött-vert falusi kislány története, aki még a nyomorult otthon leégésekor is a meg nem tanult ABC betűit vizionálja, hogy aztán funkcionális analfabétaként betöltse előre elrendelt sorsát, majd takarítónőként, negyvenhat évesen tanulja újra a betűket (*Mindegyik egy regény*). Mindeközben a mikrorealista líra, az aprólékos képzettársítások építőeleme, a szerző által hagyományosan zsonglőr szinten művelt szójáték már inkább betűjáték. Minden betűboncolása egy égbekiáltó, hétköznapi tragédia intarziatörmeléke. Sodró erejű, még az átkosban harsogó szatíra a címadó novella, pedig ez is a kerekesszékes közegből merített. A szintén fejtegetésre állított újkapitalizmus öntömjénező, kőgazdag narrátora sikerei felé tiporva nem felfelé emelkedik, hanem egy tengerszemből bucskázik alá a kiaknázható dágványba (*Meghívás*). Pusztán a tisztábban látás szempontjából hiányolhatjuk, hogy a siker kulcsát, mint például a totális kíméletlenséget, a szerző elmismásolja.

Számos novella pontosítja Józsefváros keresztmetszeti képét (*Salföld 8., Huszadika, Fron-*

tok, A tű fokán, Zóna), messze túl és mélyen belül a „nyócker” sztereotípián. Neves elődök felidézésével a térség patinái is látószögünkbe vetülnek, mégis elsősorban a kirakós alsó fertálya kerül terítékre. Elveszett az iránytű: kis- és nagybálcikon, markecoláson szocializálódó gyerekek, toronyházban felejtődött agg nagymama, céltalanság, tehetetlenség, reménytelen kártékonyosság, elkerülhetetlen önpusztítás. A kortárs betűvetés minden zamatával fűszerezve, újbeszéd-paródiától a futurista fantáziajátékig.

A kötet záró harmadában megjelenik a sci-fi, melynek borgesi szürrealis változata (*Hajnali robbanás*) szatirikus hangvételben tekeredik körénk. Narrátorunk, egy négydimenziós manipulátor, entellektüel bulizókra lövi rá csápjait, belelovalva őket a minden emberi tudást képviselő alexandriai könyvtár felrobbantásába. Míg a politikai szatíra (*A látszat szent...*) a közélet átláthatatlansága okán a fantasztikum területére siklik, addig az utolsó bite-ig ellenőrzött és átprogramozott látszatvalóság mátrixában futtatott történet (*Szabadulás*) már időtlen, ahol mindenki egy megfigyelőkből és megfigyeltékből, manipulátorokból és manipuláltakból álló végtelen, talán önmagába térő ciklus egy pixele. A kötet leghosszabb novellája (*Az ótista*) egy zárt, hegyi falucskában lejátszódó misztikus krimisorozat megfejtésének több síkon való feltárása – avagy elrejtése. Tudatosnak vélt színház a véletlen színpadán, a misztikummal feltüzelt elme téveszméi felől közelítve.

A történetek 2004–2021 között jelentek meg tizenegy folyóiratban, illetve két antológiában, több közülük az orgánum pályázatán díjat nyert; két novella most kerül először az olvasók elé.

Ajánlom a kötetet mindazoknak, akik a szép-prózában is méltányolják a hely, az idő és a közeg ismeretét, a történeti és gondolati mélységet, amikor lírai sokszínűség, játékos asszociativitás vezeti a szerzőt.

(*Novák Valentin: A szolnoki csata, Hungarovox Kiadó, 2021*)

BOLYHOS
PÁLINKA

Minden cseppjében gyümölcs

www.bolyhos.hu

VÁLTSON DIGITÁLISRA!

Olvassa a Nyugat Plusz magazin digitális változatát!

your digital media
Dimag
dimag.hu

interaktív
tartalmak

folyamatosan
bővülő kínálat

IPad, PC, OSX
Android, Win8

FIVE INTERNATIONAL KFT. // UGYFELSZOLGALAT@DIMAG.HU

GAÁL TIBOR T-BOY

MIKSZÁTH

„...az egész magyar hírlapirodalomban ott van az ő nyelvének, stílusának, észjárásának akaratlan és öntudatlan hatása...”

Mórícz Zsigmond Mikszáth Kálmánról
(Nyugat, 1910)